

Sähköisen julkaisemisen palvelut TSV:llä – nyt ja tulevaisuudessa

Johanna Lilja

28.9.2015

Sähköisten julkaisupalvelujen historiaa TSV:llä

- Elektra-yhteistyö 1997 alkaen
 - 2014: 32 lehteä
- OJS-julkaisualustan kehittäminen alkoi 2006
 - 2014: 20 lehteä julkaisi ja 21 käytti toimitusprosessissa
- Koulutuspäiviä ja keskustelutilaisuuksia
- Jäsenyydet: FinnOA, Nordic Open Access Forum ja Knowledge exchange -verkostot
- Seuroilta tiedusteluja sähkökirjapalveluista 2013 alkaen
 - asiaa on kyselty 4-5 seuraa
- Seuroilla myös omia sähköisen julkaisemisen ratkaisuja

Sähköisen julkaisemisen tilanne nyt

- Lehdille tarjolla vaihtoehtoja:
 - Elektra (oikeustieteessä myös Edilex)
 - Ulkomaiset palvelut, kuten EBSCO
 - TSV:n OJS-alusta
 - Omat ratkaisut
- Valtionapua saavista lehdistä (v. 2014, n=76)
 - 39 lehdellä sähköinen rinnakkaisversio
 - 8 ilmestyi pelkästään verkossa
 - + Elektra-lehtiä
- Kirjoille ei ole vastaavia keskitettyjä ratkaisuja eikä näitä tietoja kerätä valtionavustushakemuksessa
 - Käytössä mm. kaupallisia palveluita sekä yliopistojen julkaisuarkistoja

TSV:n strategia 2014-2018

TAVOITE 3: TIEDEYHTEISÖ MONIPUOLISENA, AVOIMENA JA LAADUKKAANA JULKAISIJANA

- Painopiste 1: Avoin tiede ja avoin julkaiseminen.
TSV-yhteisö toimii avoimen tieteen ja tiedon kysymyksiä edistävissä hankkeissa yhdessä muiden saman tavoitteen jakavien kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa. TSV tukee jäsenseurojaan siirtymisessä painetusta avoimeen verkkojulkaisemiseen.
- Painopiste 2: Näkyvät ja laajalle leviävät tieteellisten seurojen julkaisut.
TSV tehostaa jäsenseurojensa julkaisujen näkyvyyttä, levikkiä ja saavutettavuutta yhteistyössä kustannus- ja kirjastoalan kanssa. Julkaisutoiminnan monimuotoisuus turvataan, vaikka painopiste on siirtymässä verkkojulkaisemiseen. Erytishuomiota kiinnitetään seurojen julkaiseman, julkaisutukien ulkopuolelle jäävän tietokirjallisuuden markkinointiin ja myyntiin.

Miksi avoimuus on otettava huomioon?

- Poliittinen paine: EU-taso + Suomessa okm
 - > Toimia avoimuuden edistämiseksi edellytetään myös okm:n ja TSV:n välisessä julkaisuavustuksia koskevassa sopimuksessa
- Monet kansainväliset rahoittajat edellyttävät, että niiden rahoittama tutkimus julkaistaan avoimena
 - Viimeisimpänä [Suomen Akatemia](#)
 - Kirjoittajan vastuulle jää huolehtia avoimuudesta.
 - > Jos kotimaisilla julkaisijoilla ei ole tarjota vaihtoehtoa avoimuuteen, on riski, että ne tulevaisuudessa menettävät kirjoittajakuntaa ja niiden asema tiedekustantajana vaarantuu.
- Avoimuus lisää tutkimuksen näkyvyyttä ja käyttöä eikä vaikuta suuresti paperisen julkaisun myyntiin

Avoimuuden rahoitus

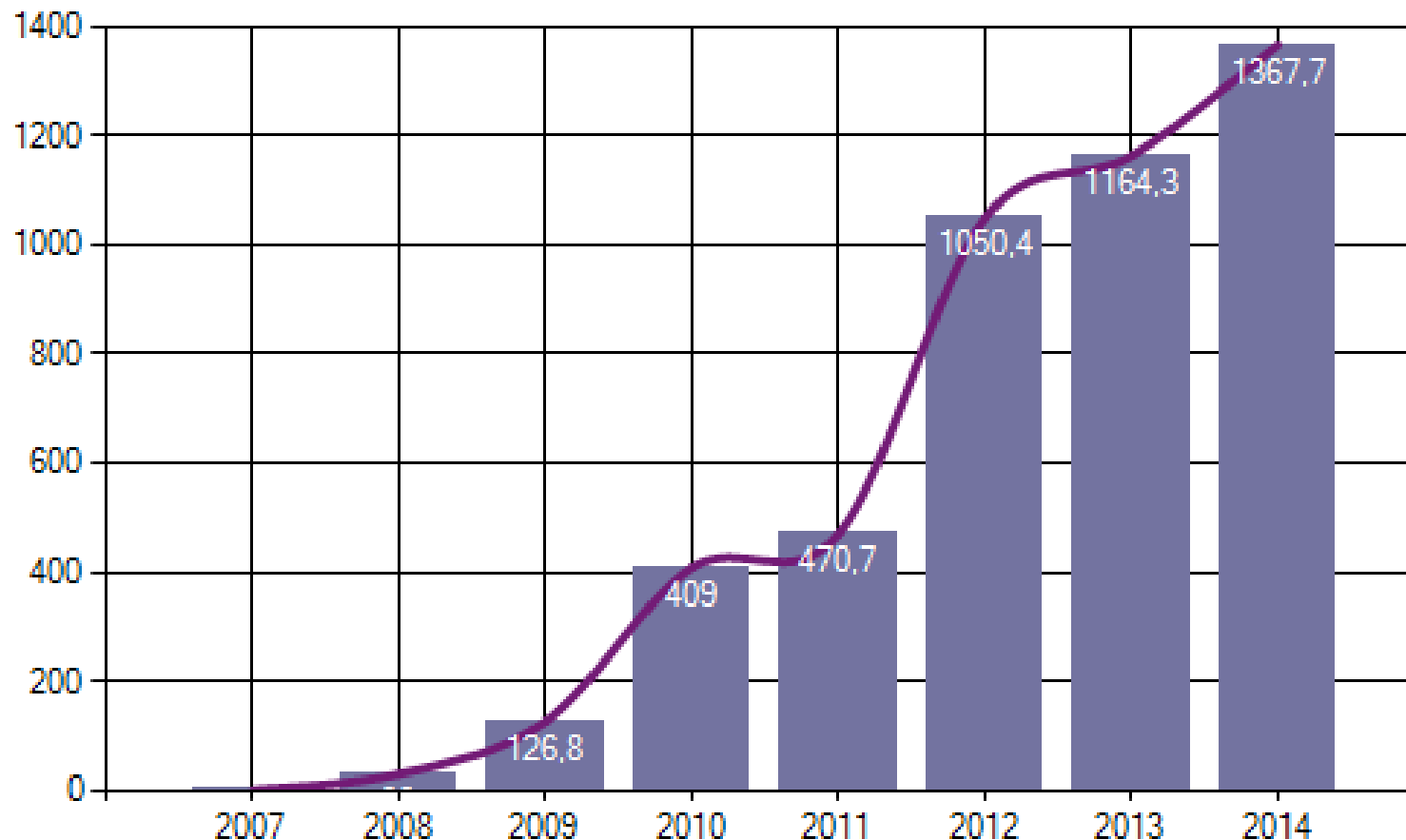
- Tähän mennessä
 - Valtionapu
 - Painetun julkaisun myynti (ns. freemium malli)
 - Seuran tuki
 - Muu tuki
 - Käsittelymaksuja Suomessa peritään vain vähän
- Tulevaisuudessa eri vaihtoehtoja
 - Valtionapu (edellyttäisi uudelleenorganisointia)
 - Käsittelymaksut
 - Rahoittajien ja tutkimuslaitosten konsortiot
 - Muut vaihtoehdot
- ATT-hanke ”Kotimaiset lehdet avoimiksi ja vaikuttamaan”
selvittää eri vaihtoehtoja rahoittaa avoimia lehtiä

Ladattavien sähkökirjojen myynti Suomessa

arvonlisäveroton nettomyynti, yksikkö:1000 euroa.

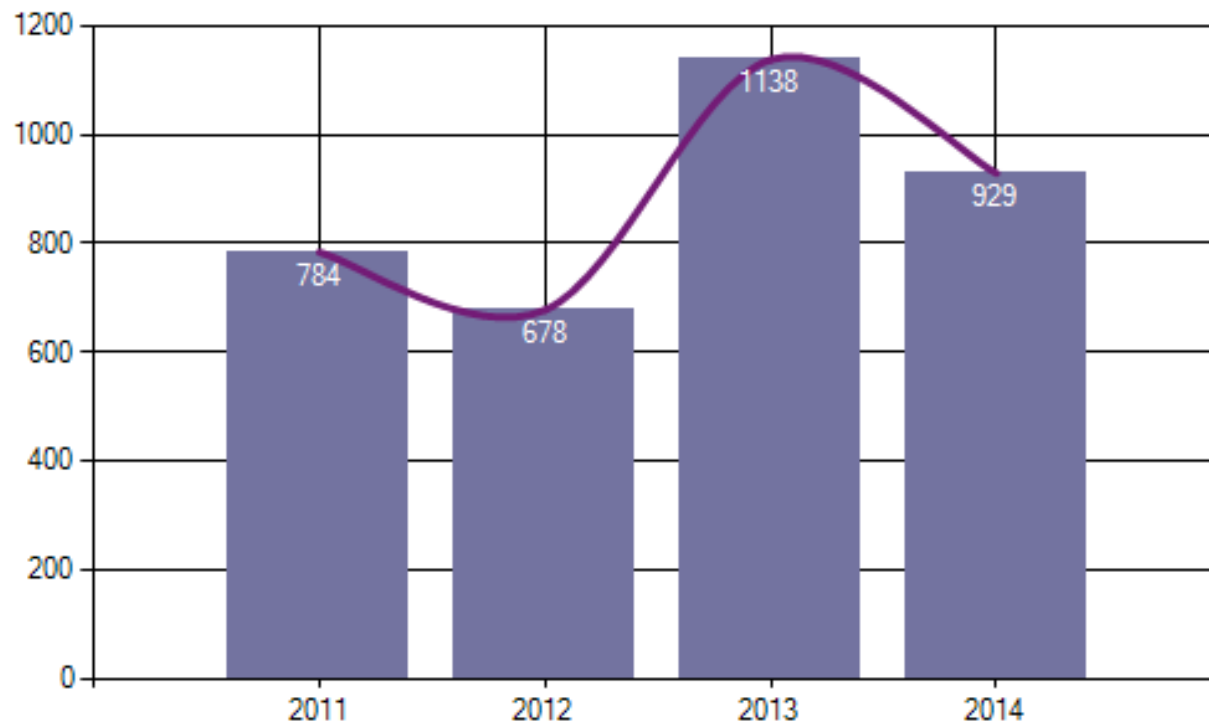
Lähde: Suomen Kustannusyhdistyksen tilastot

Ladattavien sähkökirjojen nimekemäärät Suomessa

Lähde: Suomen Kustannusyhdistyksen tilastot

Sähkökirjojen osuus Suomessa

- 2014 julkaistiin:
 - Sähkökirjoja 929 nimekettä
 - Painettuja kirjoja 3709 nimekettä
- Vuoden 2014 kirjojen kokonaismyynnistä sähkökirjojen osuus Suomessa on n. 8%.
- Tietokirjoissa sähkökirjojen osuus on suurempi eli 14%
- Myyntiä hidastaa mm. 24% alv.

Sähkökirjat maailmalla

- Yhdysvalloissa sähkökirjojen osuus markkinoista 23 %
- Osuus myynnistä on kasvanut huimaa vauhtia vuodesta 2008, mutta tänä vuonna kasvu on taittunut. Myös painettujen kirjojen myynti laskenut, mutta hitaammin (Lähde: <http://gizmodo.com/print-is-back-and-its-trouncing-e-book-sales-1732584373>)
- Saksassa e-kirjojen osuus suurempi kuin Suomessa, mutta pienempi kuin angloamerikkalaisissa maissa
- Pienillä kielialueilla sähkökirjatuotanto ja myynti etenee hitaammin kuin suurilla
- Euroopan komission alv-ratkaisu 2015: veron suuruuden määrää ostajan kotimaa

Johtopäätöksiä

- Sähkökirjojen tuotantoon on lähivuosina ryhdyttävä myös pienempien kirjankustantajien keskuudessa
- Maksullisen ja avoimen sähkökirjatuotannon suhde on määriteltävä
- Painettuja kirjoja ei kannata kuopata ainakaan seuraavan viiden vuoden aikana

Miten edetään?

- Mitä kannattaa tuottaa maksullisena mitä avoimena?
 - Tutkimuskirjallisuus
 - Avoimuuden paine
 - Lähtökohtaisesti pieni levikki
 - Usein kansainvälinen lukijakunta
 - Toimisiko Freemium-malli paremmin?
 - Oppikirjat
 - Tietokirjat
- Tuotetaanko perinteisiä kirjoja sähköisenä vai lisätäänkö uusia ominaisuuksia, kuten videota tai interaktiivisia elementtejä?

Miten edetään?

- Hyödynnetäänkö olemassa olevia palveluja?
 - [Ellibs](#)
 - [Elisa-kirjat](#)
 - [HS Kirjasto](#) ym.
- Halutaanko uusia yhteisiä ratkaisuja tiedekirjoille?
 - TSV – Tiedekirja
 - Suomen tiedekustantajien liitto
 - Muu yhteinen palvelu

Miten edetään?

- Miten myydään?
 - Kertaostot
 - Lisenssit
 - Spotify-malli
- Myynti vaatii erilaista työtä ja osaamista kuin painetun aineiston myynti. Esim.
 - Suojaukset (DRM)
 - Alvien seuranta
- Miten resursoidaan verkkokaupan ylläpito, jos ylläpitäjänä esim. TSV tai Suomen tiedekustantajien liitto?

Ehdotus

- Tämän päivän keskustelujen pohjalta laaditaan tiedekustantajille kysely keväällä 2016
- Jos selkeästi suurin osa haluaa luoda omat ratkaisunsa esim. olemassaolevia palveluja käyttäen, yhteisen palvelun perustaminen ei tunnu perustellulta
- Jos kysyntää yhteiselle palvelulle on riittävästi, TSV pyrkii hankkimaan rahoituksen palvelun kehittämiseen
- Kyselyssä selvitetään myös, millaista tuotantotukea kustantajat tarvitsevat
 - Koulutusta
 - Jaettuja resursseja
- Rahoituksen järjestyessä kehitystyö pääsee käyntiin 2017
- Erilliset ratkaisut kaupallisten toimijoiden kanssa ovat edelleenkin seurojen päätettävissä

Lopuksi muistutus

Jos sähköisessä maailmassa on omat epävarmuustekijänsä, myös painettu kirjallisuus voi muuttua vaikeasti lähestyttäväksi, kuten on käynyt TSV:n julkaisuvaraston kostuneimmissa osissa.

Kiitos!

Johanna.lilja@tsv.fi

